SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2513

av Liza-Maria Norlin (KD)

Skollokaler anpassade för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för NPF-vänliga skollokaler och kunskapssatsningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skolan ska vara en plats där varje elev ges förutsättningar att utvecklas utifrån sina egna behov och förmågor. För att uppnå detta krävs kunskap, kompetens och en skolmiljö som är anpassad för elever med olika förutsättningar.

Enligt Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) har omkring tio procent av befolkningen en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF), såsom adhd, add, autismspektrumtillstånd, Tourettes syndrom eller språkstörning. Riksförbundet Attention beskriver att många vårdnadshavare till barn med NPF känner oro inför skolstarten och att elever med NPF ofta har högre skolfrånvaro än andra elever. Många upplever också att det stöd de har rätt till inte alltid ges i tillräcklig omfattning.

Svensk skola har under lång tid präglats av en strävan efter inkludering. Ambitionen att ingen elev ska behöva särskiljas är i grunden god. I vissa fall har dock en alltför långtgående strävan efter inkludering inneburit att elever inte fått den studiemiljö och det stöd som bäst svarar mot deras behov. För vissa elever med

neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, särskilt inom autismspektrumet, kan mindre undervisningsgrupper med tydlig struktur, hög förutsägbarhet och lugna lärmiljöer vara avgörande för möjligheten att nå kunskapsmålen.

Kristdemokraterna anser därför att tillgången till specialpedagogisk kompetens behöver stärkas i hela skolsystemet. Det gäller såväl den ordinarie undervisningen som tillgången till specialpedagoger och speciallärare. Specialpedagoger fyller en viktig funktion genom att utreda behov och handleda personal, medan speciallärare bidrar med riktade pedagogiska insatser för elever som behöver särskilt stöd.

Alla skolor bör ha möjlighet att erbjuda särskilda undervisningsgrupper för elever vars behov inte fullt ut kan tillgodoses inom ramen för den ordinarie undervisningen. Sådana grupper kan utformas på olika sätt beroende på elevens behov. Vissa elever kan behöva få hela sin undervisning i en särskild undervisningsgrupp, medan andra kan ha behov av stöd under en begränsad tid, i vissa ämnen eller under särskilda moment.

Skollagens bestämmelser ställer redan i dag långtgående krav på huvudmän och skolor att ge elever det stöd som krävs för att de ska kunna nå utbildningens mål. Detta gäller särskilt elever med funktionsnedsättning. Av skollagen framgår att elever ska ges stöd som så långt som möjligt motverkar funktionsnedsättningens konsekvenser.

Även den fysiska lärmiljön är av stor betydelse. I skollagen anges att de lokaler och den utrustning som behövs för utbildningen ska finnas tillgängliga. För elever med NPF kan faktorer som ljudnivå, belysning, överblickbarhet, tydlig skyltning och möjlighet till avskildhet ha stor betydelse för koncentration, trygghet och studiero.

Genom att redan från början utforma skolmiljöer med tydlighet, struktur, förutsägbarhet och god kunskap om NPF kan fler elever ges bättre förutsättningar att lyckas i skolan. En NPF-vänlig lärmiljö gynnar inte bara elever med diagnostiserade funktionsnedsättningar utan bidrar till en bättre studiemiljö för samtliga elever.

Detta är särskilt angeläget mot bakgrund av att antalet barn och unga som diagnostiseras med adhd har ökat under senare år. Ökad kunskap om NPF hos skolpersonal, tillsammans med mer ändamålsenligt utformade lokaler och lärmiljöer, kan bidra till att minska behovet av omfattande individuella anpassningar och samtidigt stärka elevernas möjligheter att nå sin fulla potential.

Kristdemokraterna anser att skolan ska vara en trygg, kunskapsorienterad och inkluderande miljö där varje elev får möjlighet att utvecklas utifrån sina egna

förutsättningar. Därför bör arbetet med NPF-vänliga skollokaler och kunskapssatsningar i skolan stärkas.

Liza-Maria Norlin (KD)